

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจฟังธรรมะเนาะ นี่เป็นธรรมะแล้วละ เพราะอะไร เพราะนี่มันวันขึ้นปีใหม่ของชาวไทยเรานะ วันสงกรานต์ วันสงกรานต์นี่วันหยุดนะ เราไปวัดไปวา กัน ไปประพฤติปฏิบัติกัน มันก็ผ่านไปแล้วใช่ไหม ผ่านไป ๕ วัน ๑๐ วัน มันมีอะไรดีขึ้น ใจเราพัฒนาขึ้นหรือไม่ ถ้าใจเราพัฒนาขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเข้ามาที่ใจนี้ แล้วธรรมะมันคืออะไร ธรรมะเป็นดิน ฟ้า อากาศหรือ ธรรมะเป็นอาหารหรือ ธรรมะเป็นความเย็น ก็ในห้องเย็นหรือ ไม่ใช่

ธรรมโอสธ เหตุและผล สติปัญญาเป็นธรรม ถ้าธรรมะขึ้นมาแล้ว สิ่งที่ดีธรรมอันนี้ถ้ามันเข้ามาในหัวใจของเราแล้ว ถ้าเข้าไปในหัวใจของเราแล้วเป็นคนฉลาด เป็นคนที่ฉลาด ฉลาด ในอารมณ์ของตน เป็นคนที่ฉลาดนะ จะคุยกับเด็กน้อยก็เป็นเรื่องของเด็กๆ จะคุยกับผู้ใหญ่ก็เป็นเรื่องผู้ใหญ่ ไปคุยกับคนที่มีปัญญาก็เป็นเรื่องของคนที่มีปัญญา สติปัญญามันเท่าทันไปหมดนะ นี่เพราะมันมีธรรมไง ถ้ามันมีธรรม มันเข้าได้ทุกสถานที่เห็นไหม

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านพูดถึง เวลาสิ้นกิเลสไปแล้วมันเข้าได้ ทุกเม็ดหินเม็ดทราย มันไม่มีกีดมีขวางใคร เว้นไว้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ของเราจะปรารถนา นี่จะปรารถนา จะแก้ไข ใจ จะแก้ไขนะ

เวลาองค์หลวงปู่มั่นท่านพูด “จิตนี้แก้ยากนะ จิตนี้แก้ยากนะ การแก้จิตนี้แสนยาก”

คนเราเจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ จะหาหมอที่ดีๆ คนที่ไปหาหมอไม่ต้องการหมอที่ไร้ความสามารถเลย นี่ไง เวลาไปหาครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นั้นนะธรรมโอสธๆ สิ่งที่เป็นธรรมๆ มันเป็นธรรมอันนั้น มันเป็นธรรมแก้ไขให้คนมีสติมีปัญญา มีสติปัญญาขึ้นมา ชีวิตมันเป็นสิ่งที่มีหวัศรร์ย์ ชีวิตนี้เป็นสิ่งที่มีหวัศรร์ย์มากนะ จิตที่เวียนว่ายตาย

เกิดในวิภวภูมิตะหัจจระยมาก คูลิ คูลเมตง สิ่งที่ยังไม่เกิด กว่าจะเกิด คูลเมตงมันต้องพีกตัวของมัน เป็นหนอน เป็นศีเสื่อ กว่าจะมาเป็นแมตงแต่ละตัว นี้ชีวิตของมัน

แต่ของเรา เราลิมไปนะ เราอยู่ในครรภมารดา ๘ เดือน เราคลอดออกมา ผ่านช่องแคบ ออกมา เราเกิดมาแล้วชีวิตมีค่าๆ มีค่าอะไร มีค่าขึ้นมาแล้วมันชวนชวย ไซ้ เราเกิดมาแล้วเรามีชาติมิตระกูลทั้งนั้นนะ เวลาชาติตระกูลขึ้นมา ครอบครวัไหนรู้จักประหยัดมัชยัสถ์ ซ่อมบำรุงรักษาของในบ้านนั้น ครอบครวันั้นจะเจริญรุ่งเรืองตลอด ครอบครวัไหนไซ้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักรักษา นี้ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในนวกอวาท นั้นนะสิ่งที่สั่งสอนมา ย่อมาจากในพระไตรปิฎก มันเป็นเรื่องดำเนินชีวิตของเรา แล้วเรื่องดำเนินชีวิตของเราที่ดำเนินชีวิตในโลก ผลของวิภวภูมิตะหัจจระย มันก็อยู่ในวิภวภูมิตะหัจจระยอย่างนั้นแหละ แต่เวลาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิภวภูมิตะหัจจระย พ้นออกไป จากวิภวภูมิตะหัจจระย มันเป็นเรื่องที่มหัจจระย คำว่า “ชีวิตนี้ก็มีมหัจจระยอยู่แล้ว” ถ้าชีวิตนี้มีมหัจจระย

แต่เวลามนุษย์เกิดมาแล้ว มนุษย์เกิดมาที่มีการศึกษา เดียวนี้ในคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยวัยก็ได้มากขึ้น แต่ก่อนคนไปตามเกณฑ์นะ ๔๐-๕๐ ปีตายหมด เพราะอะไร เพราะว่าโรคภัยไข้เจ็บมันมาก แล้วทางวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์มันเจริญ คำว่า “ทางการแพทย์เจริญ” เราก็ว่ามนุษย์เจริญที่สุด

เวลาโลกเรา ทางประวัติศาสตร์ไป สิ่งมีชีวิตมันเกิดมาได้สมควรพอดีกันทั้งนั้นนะ แต่เพราะมนุษย์ที่ฉลาด มนุษย์เป็นผู้ที่มีปัญญา มนุษย์ถึงครองโลกนี้ มนุษย์ถึงใช้ทรัพยากรมากที่สุดนี้ นี่ก็มนุษย์ เราก็ภูมิใจๆ

ตายหมด ตายเหมือนสัตว์นั้นนะ สัตว์เกิดมา เกิด แก่ เจ็บ ตาย มนุษย์ก็เกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่เกิด แก่ เจ็บ ตายขึ้นมา เราสร้างขึ้นมา เราเกิดมา การเกิดมา เกิดมาแบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ๆ เวลาเกิดมาสร้างคุณงามความดีๆ พันธุกรรมของจิต เวลาพันธุกรรมของร่างกาย เวลาเกิดพันธุกรรม เราเกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่พันธุกรรมบกพร่อง เราก็ต้องเจ็บไข้ได้ป่วยไปอย่างนั้น ถ้าพ่อแม่พันธุกรรมสมบูรณ์ขึ้นมา เราก็สมบูรณ์ขึ้นมา จิตใจของเรา เราเกิดในครอบครวัที่ดี ครอบครวัที่จิตใจที่เป็นธรรม อย่าไปรังแกเขาจะลูก ลูกให้จิตใจกว้างขวางนะลูก

สอนแต่สิ่งที่ดีๆ นี่เกิดสัมมาทิฐิ เกิดมาในครอบครัวที่ดีงาม จิตใจที่มันพัฒนาๆ ขึ้นมา มันพัฒนาขึ้นมา เกิดเข้าใจผิดๆ เกิดขึ้นมาจนเป็นผู้รู้ การเป็นผู้รู้ เป็นจักรพรรดิ

เวลาเป็นจักรพรรดิขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นจักรพรรดิไม่รู้กี่รอบ คำว่า “เป็นจักรพรรดิไม่รู้กี่รอบ” นี่พันธกรรมของจิตๆ ใจ เวลาเป็นจักรพรรดิ จักรพรรดิเป็นผู้ที่คุ้มครองดูแล ปกครองประชาชนให้มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ ไม่ใช่ทรราช ทรราชมันขูดรีดเอาแต่ผลประโยชน์ มีแต่ทำให้คนมีแต่ความทุกข์ความยาก แต่ถ้ามันเปลี่ยนเป็นจักรพรรดิ นี่มันพันธกรรมของจิตๆ เพราะจิตมันมีพันธกรรมของมันอย่างนั้น เห็นไหม

เวลาเกิดมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย เห็นแล้ว “เราต้องเป็นเช่นนั้นหรือ” มันสะเทือนใจๆ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวัฒนธรรมของชาวพุทธ เวลาไปงานศพๆ เวียนเมรุ ๓ รอบนั่นนะ ล้างหน้าด้วยน้ำมะพร้าว เขาเตือนคนเป็นทั้งนั้นนะ นี่ใจ สิ่งที่มันเตือนคนเป็น ถ้ามันถูกคิดได้ มันถูกคิดได้ มันมีสติสำนึกได้

ที่นี้สำนึกได้ นี่ใจ การค้นคว้าหาใจของตนมันไม่ใช่ของง่ายหรือ การค้นคว้าหาใจของตนมันต้องเกิดที่เจตนา คนที่มีเจตนา ทุกคนมีลมหายใจเหมือนกัน หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โรเป็นพุทธานุสติ แล้วทุกคนไม่หายใจหรือ สัตว์มันก็หายใจ มันหายใจทั้งนั้นนะ แต่ทำไมมันไม่เป็นอานาปานสติ ทำไมไม่เป็นประโยชน์กับมัน มันเป็นประโยชน์กับมันต่อเมื่อดำรงชีพมันเท่านั้นนะ

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา จิตใจที่มีคุณค่า ของพินิจๆ ของชีวิตประจำวันใจ ของที่ต้องหายใจอยู่ใจ แต่เราหายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจทิ้งเปล่าๆ เป็นคำพูดของหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นพระอรหันต์

พระอรหันต์ เพราะครูบาอาจารย์ของเราท่านเห็นแล้วนะ สิ่งนี้มีคุณค่าทั้งนั้นเลยนะ การเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่เราประสบพบเห็นมันเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทั้งนั้นเลยนะ มันเป็นสิ่งที่มีความค่าให้เราได้สติสัมปชัญญะ ให้เราได้คิดใจ เห็นไหม ภายนอก ภายใน ภายนอก ภายใน ให้ไปเห็นสิ เห็นคนพิการ เห็นคนเฒ่าคนแก่ เห็นแล้วไม่มีสำนึกเลยหรือ เห็นแล้วไม่คิดเลยหรือ เห็นแล้วไม่เกิดปัญญาเลยไหม

นี่ไง เวลาถ้าเรามีสติมีปัญญาขึ้นมา เวลาจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบแล้วมันพิจารณา มันเห็นสติปัญญา ๔ เห็นกายตามความเป็นจริงขึ้นมา นั่นนะสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นคุณค่า

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพูดนี่พึ่ๆ ธรรมดๆ นี่แหละ แต่เวลาทำขึ้นมาได้จริง โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์อย่างนั้นเชียวหรือ มหัศจรรย์อย่างนั้นเชียวหรือ มันมหัศจรรย์ที่ไหน มันมหัศจรรย์ในใจนั่นไง ดวงตาเห็นธรรมๆ มันมหัศจรรย์ในใจดวงนั่นนะ มันมหัศจรรย์ในหัวใจดวงนั่นนะ มันมหัศจรรย์เพราะมันไม่เคยรู้เคยเห็นสิ่งนี้

สิ่งที่ศึกษามาๆ ก็ได้จำมาทั้งนั่นนะ แล้วเวลาคนมันก็อยู่ที่วาสนานะ พันธุกรรมของจิตๆ เวลาคนเรา เวลามันนึกมันคิดสิ่งใด มันจินตนาการสิ่งใด คุณ เวลาศิลปินเขาเขียนรูป รูปภาพรูปหนึ่งเป็นพึ่ๆ ล้วน มันเป็นไปได้อย่างไร นี่ไง เขาเขียนด้วยจิตวิญญาณของเขาไง โอ้เราเขียน ถ้ากูเขียนรูปละ ๕ บาท ใครมาซื้อกู กูเขียนหมดเลย ๕ บาทก็พอ เขาเขียนรูปหนึ่งเป็นพึ่ๆ ล้วนนะ

เราจะมาเทียบถึงหัวใจของคนใจ หัวใจของคนที่มีคุณค่า ที่มันซาบซึ้งใจของมันนะ นี่ไง เวลาหัวใจของเราเหมือนเศษกระดาษ เขียนรูปก็ไม่มีใครเอา แจกฟรีก็ไม่มีใครเอา ไม่มีใครสนใจเลย ทำไมรูปภาพของศิลปินที่เขาเขียนรูปหนึ่งเป็นพึ่ๆ ล้วน นี่ไง เขาเขียนมาแล้วมันมีคุณค่าๆ ของเขา

ถ้าหัวใจมันมีคุณค่า มันมีคุณค่ามากกว่านั่นนะ มันดีเป็นราคาไม่ได้ มันดีเป็นสิ่งที่ในโลกเทียบไม่ได้ ถ้าเทียบไม่ได้ มันจะประเสริฐขนาดไหน ถ้ามันประเสริฐขนาดไหน เราถึงหายใจเข้า นึกพุท หายใจออกนึกโธ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธเป็นพุทธานุสติ แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตภิภูฏิกโก มันต้องเป็นในใจดวงนั่น มันไม่ต้องเป็นให้คนนับหน้าถือตา เป็นคนให้เขายอมรับหรือ ไม่มีใครยอมรับใครทั้งสิ้น นี่ไง เกิดสงครามชนะก็ล้านครั้ง สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั่น ชนะตนเองสำคัญที่สุด ชนะตนเองสำคัญที่สุด

ไอ้ตนเองครึ่งๆ กลางๆ เวลาจะทำก็ยังไม่ได้อำนาจ เวลาทำไปแล้ว จิตมันไปรู้ไปเห็นสิ่งใด ขึ้นมาก็ว่ามหัศจรรย์ ส่งออกแล้ว ไปแล้ว จบหมดเลย แต่ถ้ามันเข้ามาหาตัวของเรานะ อานาปานสติ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ หายใจของเราเข้าไปบ่อยครั้งเข้าๆ มีการกระทำของเรา

เวลาทางการแพทย์เขาพยายามบอกเลยนะ ป้องกันดีกว่าการรักษา ให้ออกกำลังกาย ให้ออกกำลังกายให้ร่างกายฟื้นฟูให้แข็งแรง นี่ก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจของเรา หายใจเข้านี่ก็พุด หายใจออกนี่ก็โธ ถ้าจิตใจเราเข้มแข็ง จิตใจเราแข็งแรง ถ้าจิตใจเราแข็งแรง สิ่งใดมันจะเข้ามาถึงหัวใจ เราไม่ได้ใจ ไม่ต้องเป็นหวัดเป็นไอใจ แค่ว่าความโลภ ความโกรธ ความหลง แค่ว่าความมันก็โกรธ นั่นนะมันก็เป็นหวัดเป็นไอของมัน มันก็เหมือนกับคนเราเป็นหวัด ถ้ามันแข็งแรงมันก็ไม่เป็น ถ้าจิตใจมันแข็งแรงขึ้นมา อะไรมันผ่านได้หมดแหละ แต่จิตใจที่อ่อนแอใจ ไม่ต้องไปหาหมันหรืออก มันคิดเชื่อในตัวมันเองเลย มันพุ่มพุกมา “เราเป็นคนทุกซ์คนยาก เราเป็นคนต่ำต้อย”

ต่ำต้อยตรงไหน อาการ ๓๒ เหมือนกัน เกิดเหมือนกัน เออ! มันจะไปต่ำต้อยตรงไหน เออ! นี่ใจ มันคิดเชื่อในตัวมันเองนั่นนะ ถ้ามันอ่อนแอ นี่ใจ เพราะอะไร มันไม่หายใจเข้านี่ก็พุด หายใจออกนี่ก็โธ เพราะอะไร เพราะมันจินตนาการไปทั่ว มันก็ไม่จำเป็น นี่ก็ไม่ต้องทำ มันก็เกียจ คนก็เกียจ คนนอนอยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำงานอะไรไหม คนที่เขาขยันหมั่นเพียรเข้าไป คนที่ทำงานเขาทำงานจนเป็นจรดนิสสัย เขาอยู่เฉยๆ ไม่ได้นะ เดี่ยวสมองฝ่อ เขาทำงานๆ ทำแล้วสบาย ทำแล้วสะดวกสบายของเขา

จิตใจก็เหมือนกัน ถ้ามันหายใจเข้านี่ก็พุด หายใจออกนี่ก็โธ ลองมันแข็งแรงขึ้นมาสิ ขอให้มันแข็งแรงขึ้นมา ถ้ามันแข็งแรงขึ้นมา ตัวมันแข็งแรงขึ้นมาเอง มันมีคุณภาพ มันมีศักยภาพในตัวของมันเอง แล้วมันจะรู้ มันไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น มีแต่ติเตียน มันไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น มันมีแต่วิพากษ์วิจารณ์ แล้วก็วิพากษ์วิจารณ์ไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ด้วยความเหยียบย่ำด้วยความเหยียหยัน

หลวงตาบอกไอ้พวกหมาบ้า หมาขี้มันกัดคนไม่ไว้หน้าใครทั้งสิ้น เวลากิเลสมันเกิดในใจ มันกัดหมดเลย ติเตียนไปทั้งสิ้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ย่ำยี ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ถูกลูกคุณแคลน แล้วมันทำอะไรกันเป็น เปรตทั้งนั้น ทำอะไรกันไม่ได้ พอทำอะไรไม่ได้ก็คลุกอยู่กับกิเลสของตนใจ แล้วก็เอาจินตนาการของตนอ้างขึ้นมา อ้างขึ้นมาซะ

ถ้าเอ็งแน่จริง เอ็งก็สร้างคุณธรรมขึ้นมาสิ เอ็งก็เผยแพร่ธรรมของเอ็งสิ ทำไมเอ็งต้องบอกเป็นพระพุทธรูปศาสนาละ ทำไมเอ็งต้องมาแปะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ ลองไม่ได้แปะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้แปะพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ มันเกิดมาได้ยังไง

มึงเกิดกันขึ้นมาไม่ได้เลยถ้ามึงไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บิณฑบาตไว้ให้ แล้วบิณฑบาตไว้ให้ เรายังทำลาย ยังทำลายเพราะอะไร เพราะมันจินตนาการของมันไปไง มันถึงไม่เข้ามรรคเข้าผล ไม่เข้าเลย

ถ้าพูดโดยข้อเท็จจริงมันก็เป็นเพราะอำนาจวาสนาของเขา จิตใจของเขาอ่อนแอ ความอ่อนแอแน่นะมันสร้างสม แล้วมันจินตนาการของมันไปเอง จินตนาการไปทั่ว วิพากษ์วิจารณ์ไปทั่ว ไม่เข้าความจริงเลย

แต่ถ้าเป็นความจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเจียบ มันมหัศจรรย์จนพูดกับใครไม่ได้หรอก พูดอย่างไรก็ไม่รู้ พูดอย่างไรก็ไม่ได้ ถ้ามันพูดได้ทำได้นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาอะไร

เวลาพระนันทะ พระเทวทัต ก็ลูกพี่ลูกน้องทั้งนั้น ก็ญาติโกโหติกาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น เป็นลูกพี่ลูกน้อง เป็นน้ำ เป็นคนในตระกูลเดียวกันมา เราจะให้เขามาทุกข์มายากหรือ ถ้าเราทำให้เขาสำเร็จได้ ทำให้เขาสะดวกได้ ทำไมเราไม่ทำให้เขาสำเร็จแล้วสะดวกไปด้วย แล้วเทวทัตเขาเป็นลูกพี่ลูกน้องทั้งนั้นนะ เทวทัตทำไมมาเป็นศัตรูเป็นคู่อาฆาตกันไปได้อย่างไร ถ้าเราจะซัดเส้นให้คนเป็นคนดีได้ เราทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ไง มันเป็นคนดีไม่ได้ เป็นคนดีไม่ได้เพราะพันธุกรรมของจิตๆ เพราะเขาทำของเขา เวิร์กกรรมไป กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เขามีเวรมีกรรมของเขาอย่างนั้น เขามีเชื้อไขของเขาอย่างนั้น มันปะทุออกมาเมื่อไหร่เท่านั้นเอง

แต่ของเรา เราทำจิตใจเราให้แข็งแรง มันจะปะทุสิ่งใดขึ้นมา เราก็บอกสิ่งนั้นไม่ดี ถ้าสิ่งนั้นไม่ดี ถ้าทำไปมันก็จะเกิดเวรเกิดกรรมไปข้างหน้าไซ้ไหม เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป นี่มันสุขขยออดๆ ความเกิดใจ เกิดเป็นมนุษย์มีสติปัญญาอย่างนี้ มันแก้ไขได้ไง สัตว์เดรัจฉานมันทำไม่ได้ มันรู้ไม่ได้ มันทำดีทำชั่วได้ แต่มันทำให้ใจมันประเสริฐไม่ได้ แต่มันทำดีทำชั่วได้ ถ้ามันทำดีทำชั่วไม่ได้ มันไม่รักลูกของมัน ไม่รักฝูงของมัน

สัตว์บางตัวมันปกป้องกัน สัตว์ต่างสายพันธุ์ที่มาเลี้ยงด้วยกัน มันรักกัน มันเล่นกัน มันหยอกกัน คุณ่าเอ็นดูมาก น่าเอ็นดูเพราะมันไว้เนื้อเชื่อใจต่อกัน ทั่วๆ ที่มันต่างสายพันธุ์กันนะ มันเป็นศัตรูกันโดยสายพันธุ์นะ แต่เวลาเขาเอามาเลี้ยงอยู่ด้วยกัน มันโตขึ้นมาด้วยกัน ด้วยความผูกพัน ด้วยความไว้เนื้อเชื่อใจของมัน มันยังคุ้มครองดูแลของมันได้ นี่มันทำของมันได้ แต่มัน

ทำให้เกิดความสงบในใจไม่ได้ มันทำให้เกิดมรรคผลไม่ได้ มันทำคุณงามความดีได้ สัตว์ทำดีทำชั่วได้ แต่มันสร้างมรรคผลไม่ได้ เว้นไว้แต่มนุษย์เรา เทวดา อินทร์ พรหม

เรามีโอกาสขนาดนี้ ทำไมไม่สนใจสิ่งนี้ แต่เวลาสนใจขึ้นมาะ สิ่งที่น่าสนใจขึ้นมา เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนามันก็แสนเชียว คำว่า “แสนเชียว” ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะสร้างให้คนเป็นคนดี แต่ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ มันถึงจุดมันหรือเปล่าละ ความว่าถึงจุดนะ ถึงจุดคือความเสมอตนเอง

แล้วถ้ามันชนะตนเอง ชนะตนเองเท่านั้น เพราะอะไร เพราะพระโมคคัลลานะ ๗ วันเป็นพระอรหันต์ พระสารีบุตร ๑๔ วันเป็นพระอรหันต์ พาหิยะพึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนเดียวเป็นพระอรหันต์ คำว่า “เป็นพระอรหันต์” เพราะมันชนะกิเลสในใจของท่าน ท่านสร้างบุญกุศลมาขนาดไหน ท่านมีอำนาจวาสนาขนาดไหน

แต่สาวก สาวกะไง ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกนี้ไม่ได้เป็นพระอรหันต์เลย ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ตรัสรู้มาก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นผู้ชี้แนะ พวกนี้จะไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย ในพระพุทธศาสนาถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมดสิทธิ์ เว้นไว้แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น

ฉะนั้น สิ่งที่เราเกิดสหชาติ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มันถึงมีคุณค่า คุณค่าสิ่งนี้มันเป็นโอกาสนะ แล้วโอกาสของชาวพุทธทั้งหมด ทุกคนมีสิทธิ์หมด ทุกคนมีความมั่นคงแค่ไหน ทุกคนมีสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน แล้วถ้าทำได้จะเป็นสมบัติของคนคนนั้นไง

เรื่องทางโลกนะ โลกกับธรรมๆ ทางโลกเป็นคนดีก็เป็นคนดีทางโลก เป็นกตัญญูกตเวที เป็นผู้ที่เลี้ยงดูพ่อแม่ของเรา มันเป็นเรื่องโลกๆ เป็นความดีทั้งนั้น สัตว์เวลาทำดีทำชั่วมันยังทำเป็นเลย ทำไมมนุษย์มันทำไม่ได้ แต่มนุษย์ทำความเพียร ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้มันเป็นจริงในใจของเรา นี่มนุษย์ทั้งนั้นนะ แล้วทำขึ้นมามันมีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ คอยคัดคอยแยก นี่แหละสำคัญ

นี่ไง วันเวลามันผ่านไปแล้วนะ จิตใจเรามันพัฒนาขึ้นหรือไม่ เราดีขึ้นหรือไม่ เราจะเป็นอะไรของเรา เห็นไหม เราก็พยายาม

เราอยู่กับครูบาอาจารย์เราก็เสียวนะ กลัวครูบาอาจารย์ท่านล่วงไปๆ เราก็พยายามของเราๆ เวลาเราติดขัดขึ้นมา เราไปหาใครก็ตอบไม่ได้เลย เวลามานเจอหลวงปู่จวน เจอหลวงตา เออ! ยังไม่ทันติดเลย ท่านทิ่มเอาแล้ว คนเป็นท่านทิ่มก่อนเลย

แต่ถ้าไม่เป็น เวลาไปถามเขา ไปไหนมา สามวาสองศอก ถามเรื่องหนึ่งแม่งตอบเรื่องหนึ่งถามอะไรมันไม่เป็นสักเรื่อง เพราะมันไม่รู้

แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา ตอนที่เร่งความเพียร เราวิตกวิจารณ์เรื่องอย่างนี้มาก แล้วเราก็พยายามของเรา พยายามของเรา นะ เข้าหาครูบาอาจารย์ตลอด มีอะไรเปิดอกเลย ให้ท่านชี้เข้ามาๆ เพราะเรากลัวเสียเวลาของเรา พวกเรา เรามีความคิดอย่างนี้ไง เรามีอุดมการณ์อย่างนี้ไง ถ้าคิดได้ มันทำได้ มันก็เป็นประโยชน์กับเราไง เราต้องตั้งใจของเรา

วันเวลามันผ่านไปๆ นะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด สักวันหนึ่งเราจะต้องพลัดพรากจากมันไป แล้วมันจะมีสิ่งใดเป็นสมบัติของเรา เราต้องคิดเพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง